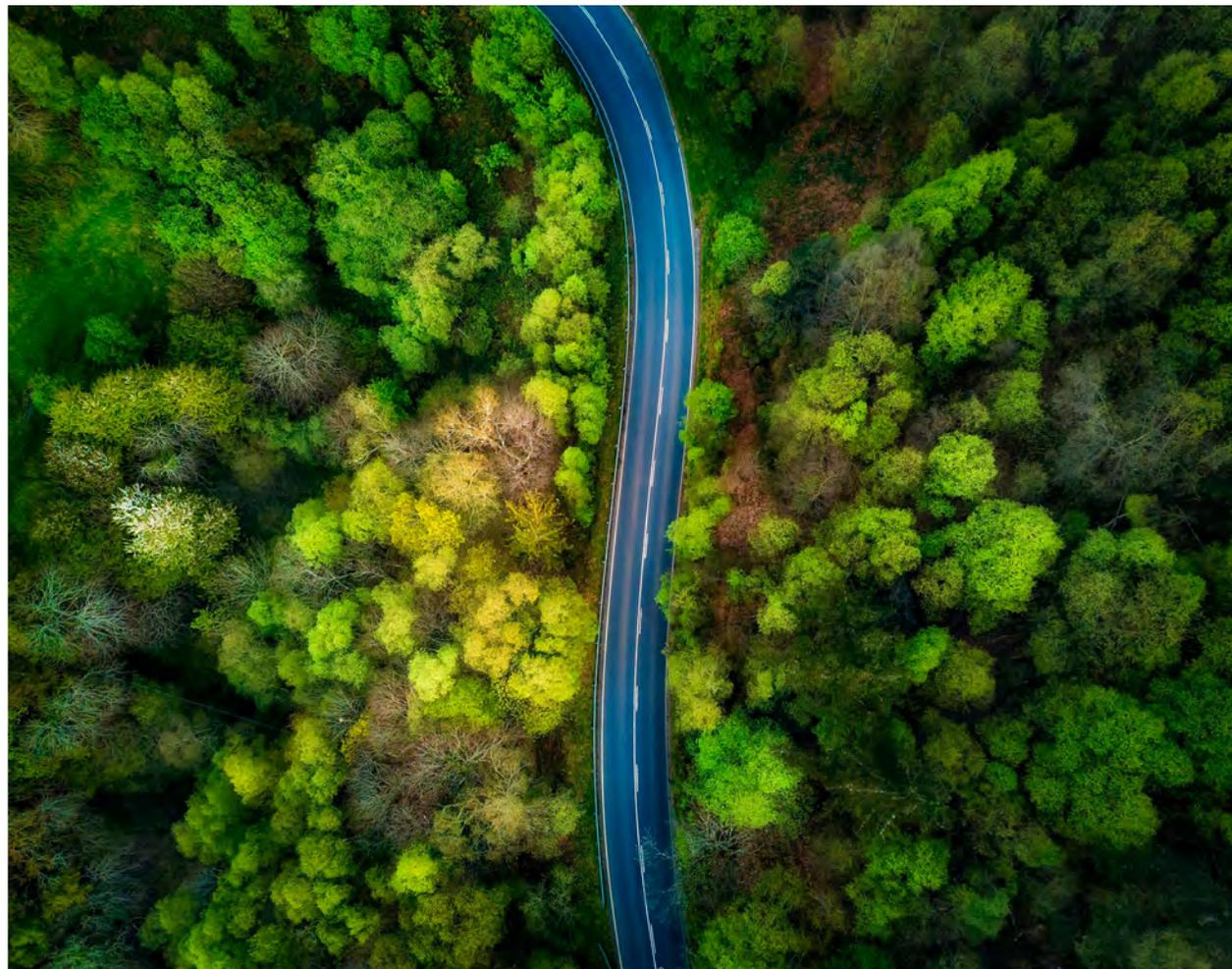

**ФЕДЕРАЦІЯ
РОБОТОДАВЦІВ
УКРАЇНИ**

**ФЕДЕРАЦІЯ
РОБОТОДАВЦІВ УКРАЇНИ
КОМІТЕТ ЕКОЛОГІЇ ТА РОЗВИТКУ
ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ**

**ВІЗІЯ БІЗНЕСУ СТОСОВНО
ЗАКОНОДАВЧИХ ІНІЦІАТИВ
ТА ПОЛІТИК У СФЕРІ
НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА,
КЛІМАТУ І ЗМЕНШЕННЯ
ВИКИДІВ**

ЗАКОНОПРОЕКТИ ПРО ПРОМИСЛОВЕ ЗАБРУДНЕННЯ (№6004, 6004-1, 6004-2)

У ВР України зареєстровано три законопроекти, які мають на меті імплементувати Директиву 2010/75/ЄС.

Законопроекти №6004, 6004-1, 6004-2 зобов'язують запровадити в Україні систему інтегрованих довкільних дозволів, які будуть встановлювати гранично допустимі викиди забруднюючих речовин відповідно до нормативів висновків найкращих доступних технологій та методів управління (НДТМ). Тобто пропонується два суттєвих нововведення у порівнянні із чинним законодавством:

- Для однієї установки передбачається отримання єдиного дозволу на всі види викидів
- Нормативи викидів встановлюються відповідно до НДТМ – які максимально повно відповідають аналогічним НДТМ ЄС

Українська промисловість підтримує необхідність імплементування Директиви 2010/75/ЄС та перехід на нову систему вимог НДТМ, однак ключовим питанням залишається строк переходу на таку систему.

Так, сама Директива передбачала затвердження відповідних національних перехідних планів та надання відступів для операторів установок без будь-яких обмежень у строках. До прикладу, в ЄС досі багато установок працюють на підставі відступу (встановлення в дозволі менш жорстких нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин, ніж в НДТМ).

Країни ЄС здійснювали поступовий перехід на нові екологічні нормативи упродовж декількох десятиліть та за активної підтримки держави, зокрема, Польща здійснювала перехід 20 років, Словаччина – 17. Таким чином для українських підприємств необхідно передбачити більш тривалий період для переходу на такі нормативи (мін. 15 років).

Водночас, законопроекти №6004, 6004-2 пропонують абсолютно нереальний строк переходу на нові гранично допустимі викиди забруднюючих речовин, зокрема:

- Максимальний строк відступу 7 років
- Автоматизований моніторинг викидів в режимі реального часу (який дуже часто означає повне переобладнання та встановлення лише на новітнє обладнання) запроваджується із введенням дію закону та отриманням дозволів
- Не передбачається продовження поточних технологічних нормативів викидів – тобто спочатку всій промисловості потрібно переобладнатись для досягнення перспективних технологічних нормативів викидів, а вже через декілька років здійснити повторні інвестиції для відповідності НДТМ

Найбільш оптимальним законопроектом у цій сфері є №6004-1, який містить ряд ключових для бізнесу норм. При цьому законопроект **№6004-2** також може бути підтриманий, але виключно **за умови врахування ключових позицій, які є в №6004-1**:

- Максимальні строки відступу залежать від типу модернізації та становлять (з дня введення в дію висновків НДТМ):
  - **до 7 років**, якщо потрібен ремонт, реконструкція, модернізація, заміна або будівництво допоміжного обладнання, що НЕ СТОСУЄТЬСЯ технології, інших технічних рішень, умов до технологічного процесу
  - **до 15 років**, якщо необхідні зміни у характері чи функціонуванні установки, які СТОСУЮТЬСЯ технології, інших технічних рішень, умов до технологічного процесу
- Автоматизований моніторинг викидів запроваджується лише якщо це передбачено висновками НДТМ для конкретних видів діяльності та операторів установок та через 2 роки після введення в дію висновків НДТМ (з урахуванням строку відступу)
- Строк дії поточних технологічних нормативів викидів продовжується до введення в дію НДТМ

Окремо слід наголосити, що відповідні законопроекти повинні передбачати норми щодо **розробки національних найкращих доступних технологій та методів управління, які будуть враховувати як відповідний технологічний потенціал та інвестиційні можливості української промисловості, так і сучасні підходи, досвід розробки та впровадження НДТМ у Європейському Союзі.**

МЕХАНІЗМ ПРИКОРДОННОГО ВУГЛЕЦЕВОГО КОРИГУВАННЯ (CARBON BORDER ADJUSTMENT MECHANISM – CBAM)

У липні 2021 року, Європейська Комісія презентувала 'Fit for 55 package' – набір ініціатив, які направлені на зміну законодавства ЄС для досягнення кліматичних цілей ЄС 2030 та 2050 років.

Однією із найбільш обговорюваних є ініціатива по запровадженню так званого механізму прикордонного вуглецевого коригування (далі – CBAM), яка передбачає перегляд Директиви 2003/87/ЄС (щодо запровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів) та нового Регулювання, яке, власне, і запровадить сам механізм. Він передбачає стягнення відповідних платежів за карбоновий слід у виробництві товарів. Тобто якщо при виробництві певного обсягу товарів було здійснено викиди CO₂, то при експорті цих товарів з України до ЄС доведеться сплатити певну ціну на митницях в європейських країнах. Вартість 1 тонни CO₂ встановлюється в за-

лежності від середньої тижневої ціни на тонну CO₂ в європейській системі торгівлі квотами (EU ETS). Наразі спостерігається різке зростання вартості 1 тонни CO₂ в EU ETS та станом на кінець листопада ціна складає близько €70 за 1 тонну CO₂.

Варто зауважити, що кліматична політика України є доволі амбітною та результативною навіть у порівнянні із західними країнами та співпадає із цілями ЄС, зокрема:

- відповідно до Угоди про асоціацію* Україна зобов'язалась імплементувати Директиву 2003/87/ЄС, яка передбачає запровадження національної системи торгівлі викидами. З цією метою розроблено та прийнято Закон України «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» відповідно до якого українські роботодавці вже навесні наступного року звітуватимуться за 2021 рік відповідно європейських стандартів;
- Україна скоротила викиди парникових газів на 62% в 2019 році від рівня викидів 1990 року;
- Україна взяла на себе амбітну ціль в Оновленому національно-визначеному внеску до Паризької угоди (скорочення викидів парникових газів на 65% у 2030 році від рівня викидів 1990 року);
- Уряд затвердив Національну економічну стратегію** до 2030 року, яка передбачає кліматичну нейтральність до 2060 року.

* «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони»

** затверджена постановою Кабінету Міністрів України № 179 від 03.03 2021

При цьому український бізнес наголошує, що **до України повинен застосовуватись особливий правовий режим застосування СВAM** з огляду на наступне:

- Навіть попри військову агресію зі сторони РФ, окупацію Криму та втрату контролю над частиною промислових регіонів на Сході, Україна все ще повинна скорочувати викиди парникових газів.

Після підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та початком військового конфлікту Європейський Союз став для України її найбільшим торговельним партнером. Водночас, українська економіка є залежною від ринку ЄС, оскільки більше 40% всього імпорту припадає саме на країни ЄС.

- Застосування СВAM до України не матиме суттєвих наслідків в кліматичній політиці для ЄС.

Основна мета СВAM – зменшити виток вуглецю (тобто перенесення енергоємного виробництва за межі ЄС, де кліматична політика та платежі є менш суворими ніж на ринку ЄС). Однак доля України складає лише близько 1% всього імпорту до ЄС. Таким чином не існує ніякого ризику перенесення виробництва з ЄС до України задля покриття всього лише 1% потреб у імпортованій продукції. З іншої сторони запровадження СВAM матиме суттєвий вплив на українську економіку та національних експортерів.

- Запровадження СВAM для українських експортерів позбавить їх суттєвих надходжень та не дозволить направити достатню кількість інвестицій на модернізацію та декарбонізацію.

Яким повинен бути особливий статус України?

1. Доповнити Додаток II до Регулювання СВМ (країни та території на які не підпадають під дію відповідного нормативного регулювання). З цією метою слід розробити Секцію С «Країни та території, які мають тісні торгівельні зв'язки та прикладають суттєві зусилля до запровадження національних систем торгівлі викидами парникових газів»
2. Встановити чіткі критерії для включення країн до Секції С Додатку II, а саме:
  - підписання з Європейським Союзом Угоди про асоціацію
  - бути учасником поглибленої і всеосяжної зони вільної торгівлі (ПВЗВТ або DCFTA)
  - мати суттєвий прогрес в цілях декарбонізації економіки (прийняття відповідного законодавства, наближення до імплементації системи торгівлі викидами аналогічної або схожої до EU ETS)

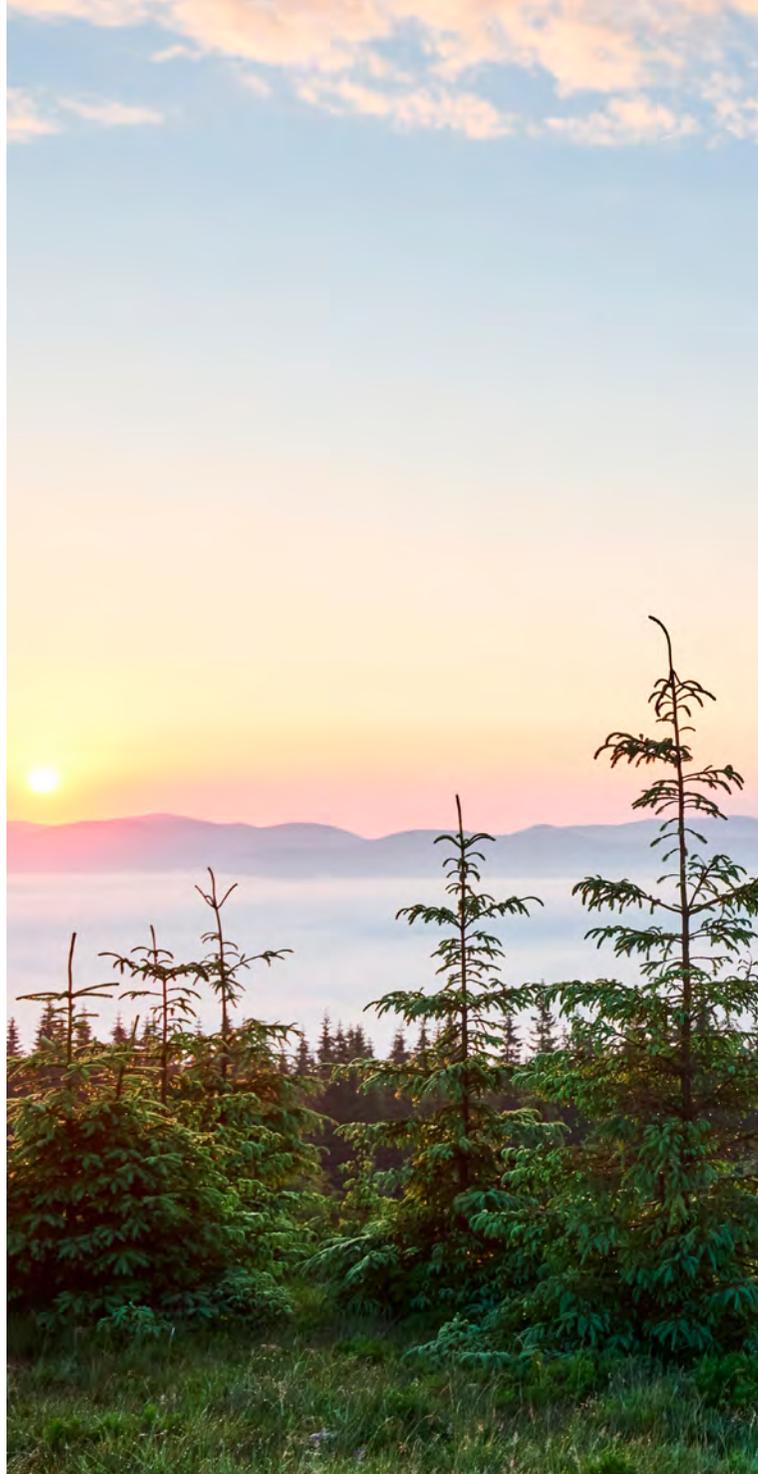

ПРОЕКТ ЗАКОНУ «ПРО ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ» (№3091)

Зазначений законопроект пропонує запровадити нову систему державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, яка не відповідає базовому Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та збільшує тиск та бізнес внаслідок запровадження надзвичайно суворого нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Зокрема, запроваджується абсолютно **нова система класифікації суб'єктів господарювання** залежно від ступеня ризику та надаються надзвичайно великі повноваження інспекторам ДЕІ, зокрема:

- збільшена частота перевірок (для найвищої категорії перевірки 1 раз на рік (у базовому законі – 1 раз на 2 роки))
- обов'язок повідомляти контролюючий орган про зміну найменування, місцезнаходження, керівника (протягом 12 годин), протягом перевірки не можна змінювати найменування, місцезнаходження, керівника суб'єкта
- позапланові перевірки можуть проводитись у вихідні, неробочі, святкові дні та/або у нічний час (в разі здійснення суб'єктом господарювання господарської діяльності із порушенням правил внутрішнього трудового розпорядку (в неробочий час)
- розширені підстави для проведення позапланових перевірок
- встановлюється новий, нехарактерний для даної сфери, вид відповідальності – адміністративно-господарські штрафи. Інспектори ДЕІ своїм самостійним рішенням (без застосування судового порядку) зможуть накладати на підприємства штрафи у розмірі до 1,8 млн.грн. (найбільший розмір штрафу накладається у разі недопущення ДЕІ до перевірки)
- звільнення еко інспекції від сплати судового збору при поданні позовів (надає привілеї органу держави порівняно с суб'єктами господарювання та фізичними особами та ін.

Запровадження таких суворих обмежень в реаліях національної системи контролюючих органів призведе до збільшення тиску на суб'єктів господарювання та рівня корупції, але ніяким чином не вплине на дотримання законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища. Вже давно доведеним є стимулюючі фактори, а злісні порушники, як правило, здійснюють «тіньову» діяльність і звикли користуватись корупцією та іншими недоліками системи контролюючих органів, в той час як великий та прозорий бізнес буде потерпати від тиску з боку ДЕІ.

Крім цього, законопроект №3091, значно збільшуючи тиск на суб'єктів контролю, не передбачає відповідальності для екологічних інспекторів. Частково адміністративна відповідальність для них передбачена в законопроекті №5414 (за безпідставне накладення санкцій та деякі інші порушення). Цей законопроект обов'язково має розглядатись разом з №3091. А відповідальність має бути встановлена співмірна з тою шкодою, яка може бути нанесена неправомірними діями контролюючих органів.

Водночас, **законопроект №3091 може бути підтриманий всіма зацікавленими сторонами, в т.ч. бізнесом**, за умови врахування наступних ключових поправок:

ТОП

1. Можливість проведення позапланових перевірок у вихідні, неробочі, святкові дні та/або у нічний час лише при умові наявності 4 годин для прибуття керівника; перевірка не розпочинається без керівника або після спливу 4 год.
2. Максимальний строк проведення планових перевірок – 10 днів
3. У випадку призупинки перевірки (планова, позапланова) – інспектори повинні покинути територію підприємства; інспектори можуть запитувати документи не більше 2 разів за перевірку (планова, позапланова)
4. Погодитись на збільшені штрафи за умови набрання постановою про штраф законної сили через 30 днів, а у випадку оскарження до суду – після набрання рішенням суду законної сили (якщо постанова не скасована)
5. Виключити положення щодо поширення повноважень ДЕІ у сфері надрокористування.
6. Виключити положення щодо залучення ОМС до проведення заходів екологічного контролю (крім здійснення заходів екоконтролю щодо фіз.осіб)
7. Обов'язок безперешкодного допуску інспекторів – виключно за наявності законних підстав/повного пакету документів
8. Виключити норму про звільнення ДЕІ від сплати судового збору (з метою забезпечення джерел для сплати ДЕІ судового збору надати можливість ДЕІ використовувати частину коштів відповідного спец.фонду держбюджету)

ІНШІ

9. Розподіл суб'єктів господарювання за ступенем екологічного ризику на три категорії (а не 4 як передбачено законопроектом)
10. Строки перевірки для найвищої категорії – 1 раз на 2 роки (як це передбачено базовим Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»)
11. Виключити наступні положення (як надієві та такі, що створять додаткове навантаження на підприємства):
  - необхідність повідомляти контролюючий орган про зміну найменування, місцезнаходження, керівника (протягом 12 годин), а ПВТР щорічно та протягом 12 годин
  - протягом перевірки не можна змінювати ПВТР, найменування, місцезнаходження, керівника
12. Встановити такі ж підстави для проведення позапланових перевірок як і в базовому законі «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» + розширити за рахунок перевірки на основі даних системи моніторингу довкілля
13. Встановлені чіткі критерії до системи моніторингу довкілля (цілісність та достовірність, надійність зберігання та захисту інформації)
14. Для ряду правопорушень (підпункти 7,9,11 п .1 ст. 23) застосовується попередження з терміном усунення в 3 місяці, а штраф лише у випадку повторного правопорушення; одночасного встановлення відповідальності екоінспекторів за неправомірне накладення штрафів (з/п №5414)
15. Виключити положення щодо автоматизований моніторинг викидів (предмет закону про промислове забруднення)
16. Виключити положення щодо поширення повноважень ДЕІ у сфері морського транспорту

ЗАКОНОПРОЕКТИ ПРО ТЕРИТОРІЇ СМАРАГДОВОЇ МЕРЕЖІ (№4461, 4461-1)

Зазначені законопроекти передбачають порядок встановлення в Україні так званої Смарагдової мережі, тобто території, яка має забезпечувати сприятливий статус збереження природних оселищ та видів фауни і флори. Для забезпечення захисту цих територій пропонується здійснювати оцінку впливу на території Смарагдової мережі планованої діяльності за результатами якої буде готуватись відповідний звіт та отримуватись висновок.

Доволі неоднозначними є положення про можливість встановлення заборон і обмежень на провадження господарської діяльності, інших втручань у природне середовище і ландшафти в межах території Смарагдової мережі, якщо така діяльність може мати негативний вплив на ці території як одного із заходів збереження природних оселищ та видів фауни і флори.

Безумовно, Україна повинна вживати всіх необхідних заходів щодо збереження та захисту навколишнього природного середовища, однак у зв'язку із можливістю встановлення заборон і обмежень, умов провадження господарської діяльності на територіях Смарагдової мережі або заборон на використання природних ресурсів, а також необхідністю підготовки відповідного звіту існують такі ключові питання, вирішення яких забезпечить підтримку у Верховній Раді України цього законопроекту:

1 **Наявність чітких норм щодо неможливості встановлення будь-яких заборон чи обмежень умов провадження планованої (господарської) діяльності, яка вже здійснюється на відповідній території на момент набрання чинності законом.**

Це є ключовою вимогою українського бізнесу, оскільки вже існуючі об'єкти в якій вкладено інвестиційні кошти та які по-суті є основою для провадження діяльності та генерування прибутку можуть бути поставлені під загрозу закриття. Доволі неочевидними є наслідки встановлення відповідних заборон і обмежень або встановлення умов провадження діяльності, які в українських реаліях можуть бути просто нездійсненними і сприйматимуться як тиск на бізнес та, водночас, корупційний ризик.

Так, в законопроекті 4461 частково врахована ця норма, однак із обмеженнями щодо здійснення діяльності на підставі отриманих дозвільних документів – до закінчення їх строку дії, а у разі якщо документ немає строку дії – не пізніше 2028 року. Однак такі строки є критично малими з огляду на окупність інвестицій та планування господарської діяльності. З цієї точки зору прийнятними виглядають пропозиції в альтернативному законопроекті 4461-1 (*«оцінка впливу на території Смарагдової мережі, в тому числі та, що здійснюється в рамках оцінки впливу на довкілля, не проводиться, у разі якщо до набрання чинності цим Законом вже прийнято рішення про провадження планованої діяльності»*)

2 Послаблення бюрократичних і регуляторних процедур щодо необхідності підготовки величезної кількості звітів, які дублюють одну і ту ж інформацію та мають схоже призначення.

З цією метою пропонується здійснювати оцінку впливу на території Смарагдової мережі в межах підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля (враховано в доопрацьованій редакції законопроекту 4461).

ПРОЕКТ ЗАКОНУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ» (№5339)

Законопроект передбачає:

- запровадження обов'язкових автоматизованих систем контролю викидів забруднюючих речовин
- основні вимоги для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, процедури видачі дозволу, підстав та порядку відмови, зупинення та анулювання дозволу на викиди
- часове обмеження та неможливість перенесення суб'єктами господарювання виконання природоохоронних заходів, затверджених дозволом на викиди
- та ін.

Попри те, що законопроект здебільшого лише вносить зміни в основний Закон України «Про охорону атмосферного повітря», його погоджена комітетом ВР до другого читання версія **містить ряд загроз**, а саме:

- 1.** Необхідність отримання нового дозволу у разі будь-яких змін у характері функціонування установки (*«У разі зміни параметрів джерел викидів, їх кількості, кількісного та якісного складу забруднюючих речовин, впровадження заходів щодо скорочення викидів, з урахуванням змін, що сталися, суб'єкт господарювання повинен отримати новий дозвіл на викиди»*)
- 2.** Строки виконання заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря **не можуть перевищувати семи років** з дня затвердження таких заходів. Зазначені строки не можуть продовжуватись
- 3.** Надання права Міндовкілля зупиняти дію дозволів без рішення суду

З метою всебічної підтримки та прийняття виваженого рішення, яке могло б бути підтримане всіма зацікавленими сторонами необхідно:

- передбачити можливість внесення змін до дозволів на викиди, замість необхідності отримання нового дозволу
- не встановлювати максимальні строки виконання заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин (або закріпити строки не менші 15 років) в атмосферне повітря, оскільки це питання повинно бути врегульоване іншими актами законодавства покликаними імплементувати Директиву 2010/75/ЄС та запровадити в Україні інтегровані довкільні дозволи, НДТМ (з\п №6004; 6004-1; 6004-2)

або

обмежити сферу дії Закону 5339 на тих суб'єктів господарювання, що не охоплюються законом про промислове забруднення (галузі на які поширюється закон про промислове забруднення та НДТМ визначені в Директиві 2010/75/ЄС)

- передбачити можливість анулювання дозволу, зупинення його дії виключно в судовому порядку
- передбачити відстрочку запровадження обов'язкових автоматизованих систем контролю викидів та обладнання місць відбору проб на стаціонарних організованих джерелах (через 5 років з дня набрання чинності законом)
- передбачити необхідність обладнання місць відбору проб для вимірювання параметрів газопилового потоку лише до тих установок, які мають таку технічну можливість

ПРОЕКТ ЗАКОНУ «ПРО УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ» (№2207-1-Д)

Зазначений законопроект передбачає комплексну реформу у сфері управління відходами та проведення будь-яких дій (операцій) з відходами, їх обігу, переліку та порядку отримання дозвільних документів та ін.

Доопрацьована версія законопроекту, яка була презентована одним із авторів законопроекту, народним депутатом О. Маріковським (версія наразі не опублікована на веб-сайті ВР України), містить цілу низку позитивних нововведень, які спрощують операції з відходами, виключають з під дії закону перелік речовин та матеріалів, правова регламентація поводження з якими врегульована іншими актами законодавства, удосконалює процедуру управління відходами на рівні органів місцевого самоврядування.

Ключовими нормами, які необхідно передбачити в остаточній редакції законопроекту є:

1. Виключення металобрухту зі сфери дії законопроекту як матеріалу, поводження з яким регулюється Законом України «Про металобрухт».

Протягом років в Законі України «Про металобрухт» залишались норми, які робили процес заготівлі металобрухту складним та залежним від корупційних складових. Нещодавно до Закону України «Про металобрухт» були внесені зміни з метою спростити та детінізувати процес заготівлі металобрухту, очистити від корупції, для забезпечення металургів цінною сировиною, а державу – надходженнями податків від бізнесу.

Однак, законопроект передбачає ще складніше регулювання процесів поводження з металобрухтом, відносячи його до відходів. Це може зробити неефективними всі позитивні зміни до регулювання поводження з металобрухтом, яких потребувала металургія зокрема та економіка в цілому, і які тільки розпочали працювати – позитивні зміни набрали чинності менше року тому (закон № 776-ІХ набрав чинності з 14.11.2020 року).

2. Виключення побічних продуктів виробництва чорних металів (шлаки, шлами, окалина, скрап, тощо) зі сфери дії законопроекту.

Побічні продукти металургії відповідають всім цим критеріям та вже на державному рівні визнані товаром, продукцією, оскільки включені до Державного класифікатору товарів та послуг №021:2015 (пункт 14630000-6). Крім цього, затверджені десятки ДСТУ та ТУ У на різні вид шлаку як на продукцію для різних сфер господарської діяльності.

Законодавство промислово розвинутих країн ЄС, США, Канади, Японії шлакову продукцію чорної металургії не відносить до відходів, а навпаки, відносить шлаки до категорії промислової продукції разом з природними матеріалами (в Японії – взагалі до еко-продукції, яка має обов'язково закуповуватись при плануванні державних закупівель).

В Україні також на державному рівні визнається цінність побічних продуктів промисловості та необхідність їх використання, зокрема, в дорожньому будівництві. Так, Розпорядженням КМУ № 1420-р від 04.12.2019 р. рекомендовано Державному агентству автомобільних доріг, обласним та Київській міській державним адміністраціям рекомендується під час здійснення публічних закупівель робіт з будівництва та послуг з поточного ремонту автомобільних доріг загального користування застосовувати неціновий критерій “Заходи із захисту довкілля” з питомою його вагою не менше 10 відсотків, який характеризуватиметься показником “рівень використання відходів виробництва та дорожньо-будівельних матеріалів, отриманих з їх використанням як заповнювачів” та у договорах про будівництво або надання послуг з поточного ремонту автомобільних доріг загального користування в Запорізькій, Донецькій, Луганській, Дніпропетровській, Миколаївській, Кіровоградській областях передбачати положення щодо доцільності використання відходів виробництва (металургійних шлаків, зол виносу тощо) згідно з відповідними нормативними документами, у тому числі з питань екологічного маркування.

ПРОЕКТ ЗАКОНУ «ПРО РИНОК ДЕРЕВИНИ» (№4197-Д)

Законопроект передбачає:

1. Створення в Україні ринку деревини, облік всіх операцій з деревиною та її продаж виключно на електронних аукціонах або шляхом оферти, встановлення документів, які необхідні для експорту деревини тощо, що покликано запровадити прозорий обіг деревини та її заготівлю, знизити незаконні рубки деревини та знизити рівень контрабанди деревини.
2. Скасування заборони експорту деревини (визнання таким, що втратив чинність, Закону України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів", який встановлює тимчасову заборону експорту, строком на 10 років, лісоматеріалів необроблених ([код 4403](#) УКТЗЕД): деревних порід, крім сосни, - з 1 листопада 2015 року; деревних порід сосни - з 1 січня 2017 року).

Саме скасування заборони експорту деревини, яка повинна тривати до 2025 та 2027 років відповідно і викликає найбільшу хвилю супротиву при розгляді цього законопроекту та ствить під загрозу можливість його прийняття:

- Внутрішніх споживачів деревини – деревообробні підприємства та громадян України, які будуть позбавлені можливості та доступу до відносно доступного на українському ринку товару.
- Українські деревообробні підприємства - які будуть поставлені в нерівні умови з європейськими, оскільки ціновий сегмент українського виробника набагато нижчий та й купівельна спроможність українських громадян в рази нижча від громадян країн ЄС.
- Інші промислові підприємства, для яких деревина є допоміжною сировиною в їх виробничому циклі, однак яку неможливо замінити аналогічним продуктом за властивостями.

Таким чином виваженою позицією, яка здатна задовольнити інтереси українського ринку, громадян **є збереження тимчасової заборони експорту та одночасне запровадження каскадного методу аукціонів на продаж сировини.**

Такий каскадний метод передбачає продаж всієї деревини спочатку для внутрішніх споживачів, а в подальших кроках аукціону – із можливістю експорту.

Пропонується під час продажу деревини на аукціонах видавати переможцям додатковий документ – експортний сертифікат, який дозволить вивозити в режимі експорту деревину з України. Право отримання експортного сертифікату належить всім учасникам без винятку, але видаватися такий сертифікат має лише з другого аукціону на продаж конкретного лоту (деревини).

Так **при першому аукціоні** право купівлі лісоматеріалів належатиме всім покупцям без винятку, але їм **не видаватиметься експортний сертифікат**. Таким чином, переможець аукціону повинен або реалізувати деревину в межах внутрішнього ринку України, або зробити продукт з доданою вартістю та експортувати. Якщо конкретний лот (деревина) не було продано або продано не в повному обсязі, **то лот виставляється повторно та переможцю видається експортний сертифікат.**

Таким чином формується «каскад», при якому перший рівень не передбачає можливість отримання експортного сертифікату, такий сертифікат може видаватися тільки при подальшій торгівлі лотом.

Саме за допомогою такого механізму буде, в першу чергу, забезпечено захист національного товаровиробника і споживача, а в подальшому задоволені інтереси експортерів.

ЗАКОНОПРОЕКТИ ПРО ЕКОЛОГІЧНЕ СТРАХУВАННЯ (№6018, 6018-1, 6018-2)

На відміну від загальноприйнятої європейської практики (зокрема Директива 2004/35/ЄС), де бізнес стимулюють до добровільного екологічного страхування, законопроекти №6018, №6018-2 в Україні пропонується запровадити саме обов'язкове екологічне страхування для всіх суб'єктів господарювання, віднесених до високого ступеня ризику (більше 13 тисяч юридичних осіб), тобто для всієї промисловості.

При цьому пропонується утворення Бюро екологічного страхування як окремої юридичної особи, яке повинні будуть утворити страховики із наявною ліцензією на певний вид страхування та при цьому сплатити вступний внесок. Законопроекти №6018, №6018-2 передбачають також створення різного роду фондів в Бюро, забезпечення рентабельності, запроваджують непрозоре встановлення тарифу за поданням Бюро і т.ін.

Тобто обов'язковість участі в екологічному страхуванні «нав'язується» як для суб'єктів господарювання, так і для страховиків. Такі підходи створюють відсутність конкуренції на ринку страхових послуг, містять високі корупційні ризики щодо розпорядження коштів таких фондів та можуть призвести до необґрунтованого зростання вартості екологічного страхування.

В свою чергу законопроект №6018-1 передбачає імплементацію вже існуючого на підзаконному рівні обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, в т.ч. встановлені тарифи, франшиза, а найголовніше – не передбачається створення додаткових структур, рентабельність та функціонування яких доведеться утримувати за рахунок страховиків.

Таким чином законопроект 6018-1:

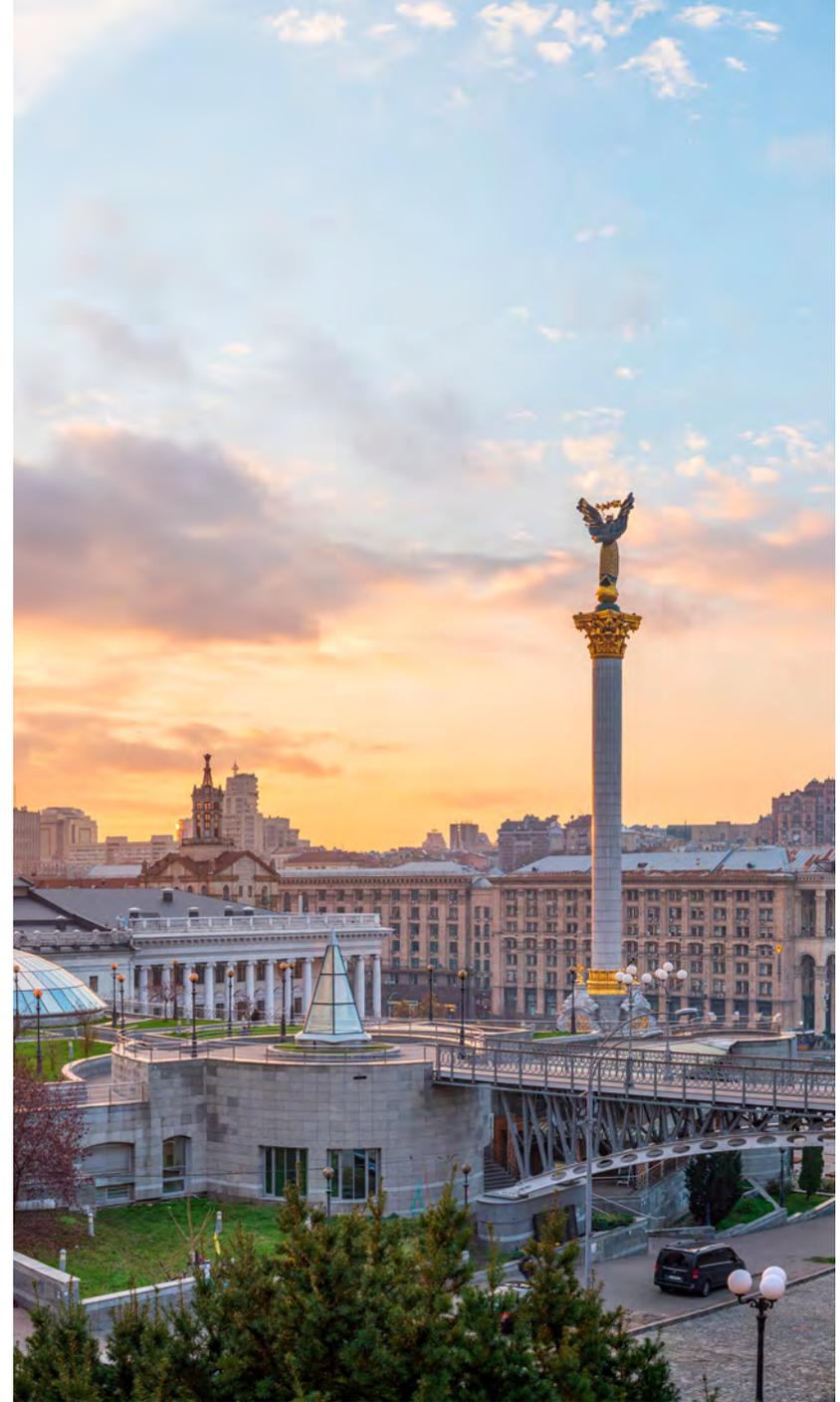
- Не розширює вже наявне обов'язкове страхування у сфері екології
- Не запроваджує нових органів та надбудов та не створить додаткового фінансового навантаження на бізнес
- Відповідає європейському підходу (Директива 2004/35/ЄС)

З огляду на вищевикладене існує два варіанти, які можуть бути підтримані бізнес-спільнотою:

- відхилення всіх трьох законопроектів (№6018, №6018-1, №6018-2) та збереження правової регламентації на підзаконному рівні (постанова КМУ від 16 листопада 2002 р. N 1788)

або

- прийняття законопроекту №6018-1, як такого, що імплементує вже існуючу процедуру обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки на рівні Закону

ЗАКОНОПРОЕКТИ ПРО ПІДВИЩЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ТА КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

(Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за кримінальні правопорушення проти довкілля - №6148

Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення в частині посилення відповідальності у сфері охорони природи, використання природних ресурсів - №6175

Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо посилення відповідальності у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів) - №6175-1 та ін.)

В Україні вкотре пропагується абсолютно хибний підхід, рудимент радянського минулого, який передбачає підвищення відповідальності (більш суворі санкції) за певні види правопорушень, замість того, щоб забезпечити ефективну роботу правоохоронних і контролюючих органів і виконання основного принципу – невідворотності покарання за вчинене правопорушення.

Таким чином маскується неефективність контролюючих органів та увага відволікається на постійне підвищення відповідальності. Крім того, такий механізм лише посилить тиск на відкритий для перевірок, прозорий бізнес, однак ніяким чином не зачіпатиме «тіньову» економіку, яка звикла працювати в умовах корумпованої системи.